

SZÉKELY-UDVARHELY

UDVARHELYVÁRMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI LAPJA
AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEJYZŐK EGYLETE, AZ ÁLTALÁNOS TANÍTÓ-EGYESÜLET ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 10 K. Félévre 5 K. Negyed-
évre 2 K. 50 f. Külföldre egész évre 15 korona. Papok, tanítók,
gazdasági egyleti tagok és közs. előjáróknak egész évre 8 K.
a tanító-egylet tagjainak, közs. és körjejjzőknek 7 K. — Egy
példány ára 10 fillér.

Felolós szerkesztő és kiadótulajdonos

BETEGH PÁL.

Főmunkatárs: FÜLEI SZ. LAJOS.

HIRDETÉSI DIJAK: Hivatalos hirdetések 100 szóig minden
szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések □em-ként 6 fillér-
többeszlőri közlésnél 4 fillérért közöltenek. Nyilt-tér sora 1 K. Hir-
detés és nyilt-tér díja előre fizetendő. — Megjelen hetenkint
kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BETEGH PÁL könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő üzlete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések
M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489. sz. és hirdetések intézendők. — Kéziratok vissza nem adnak. — M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489. sz.

Jegyzők memoranduma.

Udvarhelyvármegye jegyzői egyesülete, mint a „Székely Udvarhely“-ben már megirtuk, f. évi január hó 24-én tartott közgyűlésében Gálffy István egyesületi elnök javaslatára elhatározta, hogy a jegyzők helyzetének javítására országos mozgalmat indít. Ebből a célból a nyár folyamán Homoród-fürdőn jegyzői kongresszust is rendez. Ezenkívül memorandumot intéz a kormányhoz, a képviselőházhoz s memorandumát megküldi valamennyi törvényhatósághoz és társegyesülethez.

A jegyzők és különösen az erdélyi jegyzők helyzetét élénk színekkel ecsetelő memorandum szövegét — az ügy fontosságához mérten — egész terjedelmében itt adjuk:

*Nagyméltóságú magyar királyi
Miniszterelnök Ur!*

Kegyetmes Urunk!

A magas kormány programjában egyik sarkalatos tétel azon törekvés, a mely szerint a közigazgatás rendezése a törvényhozás légsürgősebb feladatát képezi.

Tételek is törvényhozási intézkedések számos törvényünk tökéletesítésére, most legközelebb az egyszerűsítési reformok rendén is, csak egyedül a közkormányzat egyik legfontosabb ága: a községi közigazgatás nem talált még helyes megoldást, mert az általános érdekű állami és önkormányzati ügyek ellátása tekintetében nem koronaloztatott a község hatásköre.

A törvények végrehajtásának kötelezettsége hova-tovább mindinkább súlyosbodó teherként nehezedik a községekre, jelesen az egyszerűsítési újítások teljesen megnyűgözik a községeket, a melyeknek nagyrésze semmi tekintetben sincs minősítve arra, hogy ezen kötelezéseknek megfelelhessen. Ezen állapot szomorú sorsa az, hogy a közérdekben alkotott törvények és reformok gyakorlati alkalmazása teljesen megbic-aklik, vagy pedig sokszor inkább káros, mint hasznos a végrehajtás, mert a tisztán állami ügyek végzésére fordított kiadások elveszik a községek fejlődésétől a táperőt s képtelenné teszik fontos es életbe-vágó hivatásának betöltésére.

Jogosan hallatszik tehát mindenfelől a panasza, hogy a mennyire fejlődik az állam, annyira hanyatlak a község életexistenciája, mert a községek pótlódó százaléka elremitó arányban növekedik az adózóközönség zsebére s nagyrészen azért is, mivel leginkább azon kiadások növekednek a rendszerek változásával, melyek tulajdonképpen nem a községek, de az államháztartás terhet képeznek s ezen indokból senyved a közegészség-, szegény-, közrendészeti és kulturális ügyek szükségyszerű rendezése.

A mai községi közigazgatás gyenge betölteni ama fontos hatáskört, mely hivatása, különösen az erdélyi községek szerfölött nagy szegénysége áll utjába eme hivatásszerű hatáskör betöltésének és egyúttal a jegyzők helyzete javításának is, hisz alig van község, melynek háztartása pótlódóval ne rendezetnék, legtöbbje pedig 80-100 százalékos pótlódót kénytelen kivetni.

Ilyen súlyos körülmények között tehát, midőn a közigazgatás egyszerűsítése is újabb és elviselhetetlen terhet rótt a vállunkra s mivel az erdélyi községek berendezése teljesen eltér a más vagyonos községek berendezésétől, méltó jogosultsággal, de mély tisztelettel vagyunk bát-

rak nagyméltóságú Miniszterelnök Ur és bölcs vezetése alatt álló magas Kormány összes színe elé terjeszteni a következő pontokat magában foglaló és alább részletesen indokolt

Emlékiratunkat:

I. Rendeleti uton a jegyzők munkaköréből az adókvetés és behajtás terhei vétessenek el és a pénzügyi tárcza terhére adóügyi jegyzői állások rendszeresíttessenek.

II. A közgyámi állások megszüntetésével körgyámok rendszeresíttessenek állami segélylyel.

III. A jegyzői szaktanfolyamot végzett ifjak számára gyakornoki állások rendszeresíttessenek évi 600 korona államsegélylyel.

IV. A jegyzői fizetés minimuma 1600 koronában, a segéd- (adóügyi) jegyzők fizetése 1000 koronában állapíttassék meg és a jeleni fizetések államsegélylyel pótolttassanak addig is, míg az államosítás bekövetkezik.

A jegyzők részére a nyugdíjba is beszámítandó és államsegélylyel fedezendő évi 100 korona ötödeves korpótlék adassék meg.

V. Nyugdíjgyűnk vétessék állami kezelésbe.

VI. Jogkörünk terjesztessék ki az összes községi előjárók fölé s fegyelmi pragmatikánk állapíttassék meg.

VII. A 101570-902. számú magas Belügy-miniszeri rendelet helyezettessék hatáyon kívül.

VIII. A körorvosok fizetése hordozása alól a községek mentessenek fel, azok az állampénztárból fizettessenek.

IX. A fogyasztási adók a községeknek engedtessenek vissza, miként az a horvát községeknek visszaadott.

Indokaink következők:

ad I. Az adókvetés és behajtás tisztán állami érdek, tehát jogos és igazságos, hogy annak

A „SZÉKELY-UDVARHELY“ TÁRGYÁJA.

Petőfi és a székelyek.

Irtta és a Székelykör 1903. febr. 1-én tartott társasestélyén felolvasta:

Fülei Sz. Lajos.

Rád gondolok sokszor, igen sokszor, édes szülő hazám, kedves Székelyföldem! Akár a természet pompájának koszorújával ékesítve, akár pusztító viharok által megtépve állsz elem, gyönyörrel, buval érted égek én.

Idegenben láttam szépet
Nagyot, dicsőt s ugy találok:
Te vagy lelkem büszkesége,
Édes kicsi, szép országom!

Most vihar tép... Nehéz sorsod
Könyvet fakaszt az orcámon:
Miattad fáj az én lelkem,
Édes kicsi, szép országom!

Most is rád gondolok. Lelkem előtt a képe, mikor az édes véreim nagy ünnepré készültek, mikor egy lelkes kiáltvány harsogására megmozdult az udvarhelymegyei székelység. Kiltották a tűzhely lángját. A férfiak felvették az ünnepi zekét, a nők a vasárnapi fersinget, a lányok a pruszlis magyarvállat. Zöldágas szekerekre telepedve, vonult végig a segesvári uton a székely tábor s mint valami nagy hangyaboly lepte el a fehéregyházi síkságot.

Olyan ez a kép, mint valami kegyeletes bucsujárás: Csabának hős utódai zarándokoltak a

szent sirhoz, melyben az elesett székely vitézekkel együtt pihen Petőfi Sándor.

E sirdomb fölé emelt emléknék és a segesvári várfok egyik, csatatérre néző pontján felállított Petőfi-szobornak felavató-ünnepét tartotta meg 1897. július harminczegyedikén a nemzet.

Ide jöttek tehát a székelyek, a megénekelt hősök hálás utódai, hogy miképen a harcok viharai között megmutatták vitézségüket, aképpen most is bebizonyítsák, hogy Petőfi nem érdemtelenségre pazarolta többszörös dicséretét s fonta meg cserfalevelekből a legszebb koszorúját, mikor énekelte:

Nem mondom én: előre székelyek!
Előre mentek ugy is, hős fiuk;
Ottan kíván harcolni mindegyik,
Hol a csata legrémesebben zug.
Csak nem fajult el még a székely vér!
Minden kis cseppje drágagyöngyöt ér.

Ez a kis vers a székely nemzet nagy büszkesége s egyik legdrágább kincse marad mindenkor. A világszabadság egyik legdicsőbb dalnokának örökké élő lelke zengi felénk az elismerés és buzdítás ígét. Ránk, székelyekre nézve, igen érdekes dolog: vajjon mikor, miféle esemény behatása alatt irtta Petőfi ezt az ódai szárnyalású verset? Milyen lelki emóció váltotta ki a szerelem és szabadság lánglelkű költőjének szívéből a székelyfaj iránti csodálatos szeretetét?

Petőfi élete kitoglyhatatlan költői témákban. Szíve az érzések kiapadhatlan forrása volt. Ismerte a világirodalmat, lelke előtt éltek a világhírű hősök, események... Ámde az ő sovén eredetisége és költői fogékonysága meglátta min-

denütt és mindenben a nemzeti jelleget. Hogy ne látta volna meg idehaza a székely népet, melyet erős nemzeti érzése, harczi küzdelme, munkássága, esze, szorgalma miatt a hazánkban élő népfajok között első helyre tesznek az etnografusok.

Petőfi még Erdélyben sem járt, amikor éneklí:

S te, lelkem, szállj a Királyhágón által
Erzelmeimnek tündérvilágával,
És szórd el ott e kincseket,
Ajándékozz meg ifjat, öreget,
Hadd gazdagodjék mindenik meg,
De legszebb részét ad a székelyeknek,
Csókold meg a székely fegyvereket,
Azok esókodtól tündököljenek,
S azoktól nyerj te hős erőt,
Mely ugy tündöklík a világ előtt!

Később a »Székelyekhez« című Pesten irt versében a székelyek nemzeti erejére appellálva, írja:

Föl, Székely, föl, közös az ellenségünk,
Ti nektek is az art, aki mi nekünk,
Ugy vert vasra titeket, aki minket,
Együtt törjük szét a közös bilincset!

Föl, Székely, nézz szembe az ellenséggel;
Ki néz vele szembe, ha nem a Székely?
Hisz a Székely ősapja volt Attila,
Kit ugy hittak, hogy az Isten ostora?

Petőfi még mindig nem járt a székelyek között. Közvetlen tapasztalásból nem ismerte őket. Ez a körülmény nagyban befolyt arra, hogy az 1848 iki nagy mozgalmak napok nem kötöt-

költségei is az állampénztár terhére essenek, annyival is inkább, mert évenként minden Pénzügyigazgatóság személyzete közel felvesz annyi küldetési költséget adóellenőrzésért, a mennyivel a segédjegyzőségek rendszeresíthetők volna. Hisz Udvarhelyvármegye kir. Pénzügyigazgatósága is az 1902-ik évben csaknem 20.000 korona adóellenőrzési költséget számolt el, pedig eredményben az adóbehajtás semmivel sem tudott többet felmutatni, mint a mennyi anélkül is elérhető lett volna, mert ezen adóellenőrzésnél csak a főkönyvek a fizetési ívvél hasonlítottak össze avégett, hogy dörgedelmesebb intézkedések tészesenek, ez eredmény a kir. adóhivatalok jelentéseiből is megtekinthetők volna az adópénztárnak helyi vizsgálása már felesleges akkor, a midőn az egyszerűsítési törvény értelmében főszolgabíró havonként a körutja alkalmával ezt jól elvégezheti.

ad. II. A községi törvény 63. §-a azt mondja, hogy ott, a hol a helyi körülmények ezt kívánatosnak tartják, a másodbírói és a második tanácsbeli (esküdt, hites) állások az illető törvényhatóság beleegyezésével megszüntethetők, tehát a jeleni közigazgatási állások rendeleti uton megszüntethetők s miután a hivatkozott törvényszakasz a közigazgatásban körgyámokat ír elő — törvénysértés nélkül lehet a körgyám állásokat rendszeresíteni, de mert ezen állások hivatása és munkaköre az egyszerűsítési reformokkal magas színvonalra emeltetett — a betöltésnél bizonyos fokú képzettség követelendő meg és mivel az eddigi községenkénti 40—50 korona fizetés közel sem elégséges, — államségélyvel volna pótlandó a fizetés és ezen fizetés pótlás méltán eshetik az állampénztár terhére, mert a közigyám teendője, hivatása javarészen államfenntartási érdekeket szolgál s az amugy is elszegényedett községek megfelelő fizetéssel járulnak az eddigi összeggel a körgyám szolgálathoz.

ad. III. A jegyzői szaktanfolyamra tömegesen tudulnak az ifjak, de sajnos, a rövid mult is igazolja, hogy azoknak nagy százaléka kénytelen elébb-utóbb elhagyni, mert az anyagi erő nem engedi e pályán való maradását, nem csak, hanem gyakran azok is elmaradnak e pályánál, kik hivatásszerűen, munkakedvvel ohajtanának epályán

boldogulni, igen, mert nincsen módja az egy évi gyakorlatot átküzdeni, vagy ha tanfolyamot végzett, gyakornoki állás hiányában más tétre kell vonulni, hol igen gyakran pálya- és munkakedvet veszítve, nem érvényesülhet tehetsége. Szükséges és igazságos tehát, hogy a nagyobb terjedelmű munkakörrel ellátott jegyzőségekhez vármegyenként 2—3 ilyen gyakornoki állás rendszeresítessék, hogy ezáltal valódi hivatásának élő jegyzők képeztesse.

ad. IV. A jegyzők képzettsége 8 gymnasiumi osztály és tanfolyam elvégzéséhez köttetett s fizetés minimuma még ma is 800 korona, tehát azon összeg, mely akkor állapított meg, midőn a jegyzői képzés 4 gymnasiumi osztály és vármegyei jegyzői szigorlathoz volt kötve. Ma a 4 gymnasium végzettséggel bíró vármegyei írnök fizetés minimuma is 1200 korona; nagy szegényfolt tehát a jegyzői karra ezen visszaszétosztás, illő és igazságos, hogy ha kétszerte magasabb foku képzettség kívántatik — annak megfelelő fizetés is adassék.

A 100 korona ötödéves évi korpótlék pedig, ha a jegyzői kar munkássága és hivatása a tanítókéval összehasonlítottatik — minden utógondolat nélkül megadandó, mert ha magyar demokratikus eszmék megtestesítéséről van szó, ugy ezt sehol sem lehet méltóbban, igazságosabban alkalmazni, mint a fizetés rendezésnél.

ad. V. A magyar tanítói kar nyugdíjgyűje évtizedekkel ezelőtől rendezve lett és az állam kezébe vette. A jegyzői kar évszázados nagy nemzeti működése még ez ideig nem lett bár részben is figyelemre méltatva és ez ha fontolóra vétetik, a magánjog szentségének negatívója. Hisz mi történik velünk? Fizetjük nyugdíj hányadunkat azon szép reményben, hogy majd öreg korunkban nem leszünk kénytelenek koldulni és ezen szép reményünk hajnalcsillagánál egy reggelen azzal számol be a vármegye, hogy az alap kimerült, a nyugdíjas keressen más utat, ha meg akar élni. Az ily eljárás ma még törvényes, de nem igazságos és talán magánéletben tisztességtelenség, a miért társulatokat irgalom nélkül sújt a törvény szigora.

Ezen helyzet nem állhat többé fenn, tehát midőn a jegyzői oklevelek egységes érvényűvé té-

tettek, ily zavaros helyzetet tovább tenni a törvényhozó köröknek is szűgyen s talán a magas kormányoknak is hivatása, hogy e téren tiszta állapot teremtsék; követeli ezt több ezerre menő jegyzői érdeke, de maga a kormányzat tisztességébe vetett bizalom is.

ad. VI. A mai visszas helyzet a községi igazgatásban gyakran fennakadást teremt, ugyanis: Alispán Főszolgabíró, Járásbíró, Pénzügyigazgató valamely ügy elintézését a jegyzőnek szigorú köteletségévé teszi, — jegyző az előjáróságot felhívja cselekvésre, de a községi bíró azt mondja: én parancsolok, ma én ezt és mást akarom stb. és így a jegyző vagy egymagára el kell végezze az előjáróságot teendőit is, ha hanyagság bélyegét nem akarja magára süttetni vagy feljelentésekkel kell előjáró társait a községi szolgálat terére irányítani, mely nem egészséges és nem üdvös, épen azért s azon indokból is, mert csak jegyzői állás van minősítéshez kötve, illő és igazságos, hogy a községek fejei a jegyzők legyenek és rendbüntetői joggal is felruháztassanak.

Fegyelmi pragmatikánk megállapítása pedig csak az utóbbi években történt s az igenis elasztikus fegyelmi szabályaink félremagyarázásából keletkezett számos visszaélések által indokolva van.

ad. VII. A gyakorlati élet igazolja, hogy a középszerű tehetségek általában jobban beválnak hivatásokban, mint a zsenik, tehát ha jegyzői oklevél van, azok közötti különbséget nagyon ritkán lehet a tehetséghez mérni, mert míg egy kedvező anyagi viszonyok között élő tanfolyam hallgató minden idejét tanulásra, a szakkönyvek bemagolására fordíthatja, addig aki a mindennapi élelemért üres óráit irodákban tölti, csak a szükséges és az előadásokon hallottakkal kényszerült beérni, tehát ezen okból az oklevelek rangsorozása nem méltányos még a tanfolyamot végzett ifjakra nézve sem, annál méltánytalanság az 1883. évi I. t. cz. 6-ik szakasza értelmében nyert oklevelekkel szemben való rangsorozás s miután ezt maga a törvény szelleme sem mondja, a 101,570—902. sz. magas Belügyminiszteri rendelet hatályon kívül helyezendő.

ad. VIII. A körörszolgálat inkább államrendészeti, mint községi érdek, ők a körülmények miatt nagyon csekélyben folyhatnak be s

ték állandóan a főváros és környékéhez, hanem lelke szárnyalása oda vonzotta Erdély felé, ahol Bem „apó” és „fiai”, a székelyek, aratták a dicsőség babérait.

Petőfi nemsokára a „kis szürke lengyel”, „vitéz vezére, dicső tábornoka” Bem oldalán találjuk.

A magyar kormány 1849-ben a tavaszi szerencsés hadjáratok után figyelmét az osztrákok hatalma alá került Délmagyarországra fordította. Nagyszében és Brassó bevételét után utasította Bemot, hogy a temesi kerületet hódítsa vissza az ellenségtől. Erre Bem április közepén, Hátszegezen keresztül, a „Vaskapu” nevű szoroshoz ért, melyet Eisler ezredes vezénylete alatt, két oláh határőrvidéki zászlóalj, 12 ágyúval, megszállva tartott. Bem azonnal támadást intézett ellenük s pár órai harc után Vajszlováig üzte őket. Ugyanezen napon még egyszer ütközött fejlődött ki, melyben a székely ujonczok — Kabos őrnagy zászlóaljából — két ágyu elfoglalásával ismét győztek.

Petőfi, ki Bem délmagyarországi hadjárata alatt folytonosan az „öreg ur” mellett volt, végig győnyörködött a székely fiúk vitézségén, kiket Bem Karánsebesen április 17-én érdemjellel és pénzadományyal tüntetett ki.

Mikor Bem Karánsebest is elfoglalta s ezzel Temesvár és Orsova közt az osztrákok egyenes összeköttetését elvágta, a kormányelnökhöz intézett hivatalos jelentésében többek közt így ír: „Ami engemet az ekspediciójánál leginkább győnyörködtet, az: hogy tűzbe nem vezettem többet kilencz század székely ujoncznál, kik jóformán most voltak először tűzben; igaz, vitézül állták a sarat s megverték az ellenség gyakorlott sorakatonáit.”

Érdekesebb volt ennél Petőfi levele, melyben mint szemtanu, következőleg írja le a vaskapui diadalt és a székelyek vitézségét:

Karánsebes, április 17.

„Kijöttünk Erdélyből, még pedig jó omennel, mert első lépésünk is diadal. Vaskapun innen Vajszlova határőrfalunál vár bennünket az ellenség. Megtámadtuk, megvertük. Veni, vidi, vici. Két zászlóalj volt ellenünk, seregünkben

* L. „Közöny” 1849. április 26. 89. számát.

csak négy század (a 78. sz. székely zászlóaljából) volt a tűzben s e négy század a legalább kétezer emberből álló ellenséget, mintegy két órai harc után, oly kétségbeesett futásnak lódította, hogy Karánsebesig meg sem állt s onnan is még az nap tovább futott úgy, hogy tegnap reggel midőn ideértünk, a városiak fehér zászlókkal fogadtak. Az ellenség elesetteinek számát nem tudjuk bizonyosan; láttunk valamit husz agyonlőttet s mintegy ötven vízbe fulltat, kik a Temeszen keresztül akarták életüket a hegyekbe vinni. Mi nekünk, ami hihetetlen, magam sem hinném, ha jelen nem lettem volna, még csak sebesültünk sincs, csak egyetlen egy sem. Két ágyújuk is nálunk maradt; az egyiket négy székely szemem láttára vette el példátlan bátorsággal Tábornokunk ma jutalmazta meg őket érdemjellel és pénzzel; de méltók, hogy neveiket is tudja a haza: Deák Máté, Nagy József, Nagy Imre, Szabó Márton közlegények. Általában csak annak lehet fogalma a székely vitézségről, aki maga látja. Ezek valóban csodagyermek, mert nagyrészüket jóformán gyermek még. Nyugodt bátorsággal, mondhatni kimért lépésekkel haladtak a csatában előre, folyvást biztosan, mint réten a kaszások s még énekelnek, mikor már ropognak fegyvereik. A lövöldözést hamar megúnják, szuronyt szegeznek, rohannak s velök rohan az enyészet, az ellenségnek nem marad más hátra, mint futni vagy meghalni. De a székely csak egy feltétel alatt ily vitéz, ha vezére még vitézebb, mint ő s azért szükséges, hogy Bem legyen a vezérük. A környékbeli lakosság, mely eszeveszetten futott el előttünk, jövőget visszafelé, látván, hogy a honmaradtaknak semmi bántódása sincs. Ha e szerencsétlen nép még egyszer fellázad ellenünk: méltó, hogy eksztermináltassék. Jövő leveletem honnan írom nem tudom; tán onnan, ahonnet legkevésbé gondolnók: Ami öreg urunktól sok kitélik.”

Ez a levél fényesen dokumentálja a nagy költő meleg rokonszenvét a székelyek iránt. De leginkább bizonyítja a »Székelyek« című győnyörű verse, melyet a székely vitézség szemlélése folytán Karánsebesen írt. Itt és oly módon szü-

* L. „Közöny” 1849. május 1. 93. számát.

letett a székely nemzet legszebb Petőfi-relikviája, a »Székelyek« című szép vers.

Petőfi különben is mindenkor szeretette gondolt a székely népre, melynek régi, nemes erkölcsé, példászerű hazafisága, vitézsége, nyelve, eszjárása nagy hatással voltak lelkére Bem oldalán mindig győnyörrel szemlélte a »hős legényeket.« Azok is voltak mind egy szálig.

„Ugy mennek a halál elébe ők,
Amint más ember a menyegzőre mén;
Virágokat tűznek kalapjaik
Mellé s dalolnak a harc mezején.”

Spárta, Görögön története nem mutathat fel külön hőstetteket, mint amilyenek a szabad ságharc folyamán Erdélyben történtek.

Petőfi tüneményes életét és halálát ismerjük. A végzet úgy akarta, hogy porai az elesett vitéz székelyek poraival vegyüljenek. Az ő emléke mindenütt él e honban, de én úgy hiszem, hogy lelke még most is ott jár a zengő székely bérecek között; ott fénylik a ragyogó napsgárban, a hold szelid fényénél kesergő pásztordalokban; ott van a kikülvölgyi hősök sírján fakadt virágok illatában . . .

Régi dicsőségünk képeinek egy-két vonását irtam ide. Ha Isten éltet, folytatom, hogy a kép teljes legyen. Azt tartom, hogy most, midőn a székelymentési akció megindult: ne csak szegénységünket, rongyainkat mutogassuk, hanem hajdani nagyságunkat is. Hátha inkább sikerül ébrentartani a közfigyelmet a székelység iránt, mely Európa keletén ma is védő bástyája a magyar alkotmányoknak és nyugot műveltségének.

Rád gondolok, édes szülőházam, kedves Székelyföldem! Rád gondolunk mindnyájan, a te hűséges gyermekeid ebben a »Székely Kör«-ben, kiknek az élet nem adhat kincseket, győnyört, boldogságot, hogy miattuk rólad megfélemezhetnének és folytonosan haza vágyó lelkünkben ne élne a te siring tartó szép emléked . . .

Nekünk is szólnak Petőfi szavai:
Csak nem fajult el még a székely vér,
Minden kis cseppje drágagyöngyöt ér!

községek él
ezek fizetés
az állatorv
szempontjáb
vosok állam
ad IX.

a horvát kö
vel méltóbb
hazánk kele
községek
igazság, his
geinkkel sz
e maroknyi
sági közter
fejlesztése
súlyos póta
jó érzésü s
köteltség

Ezen
mély tisztel
szük a mag
azoknak me
gősen inté
módon nem
törvényjav
ben, hogy
alkotások,
létesítettek
legyenek, i
de ősi érem
nél is.

Udvarhelyv
tének Szék
24-én

Csomor C
egyleti jeg

Szél
e hó 4-iki
terheltsége
donítja az
véleményt
sok törvén
ségi jegyző
községek r

A széke

— A

Igy te
ság az, ho
között a n
előnyös a
egyéni vag
hímez ugy
anyagra és
ha akar is
kap, ha ke
volna elha
sok időt, f

Nem
leánykák .
A tá
fényüzésén
semmiféle
világra néz
vagy más
minden na
azt hiszi, h
takarékos
könyvezve.

A g
tési fényüz
hintótól a
drága legé
mentek, a
vállalkozó
ujabban jó
A hátrama
soha sem
kereskedő
helyen ide
gokkal. Mi
ez a föld
eszeveszet
a zsidó ne
temetőibe
árából el
kely várm
lunk. Nag

községek életében méltó és igazságos, tehát, hogy ezek fizetése a községeket ne terhelje és mivel az állatorvosok is államosítottak, a humanitás szempontjából is időszerű és igazságos a körorvosok államosítása.

ad IX. A magas állam a fogyasztási adókat a horvát községeknek visszabecsátotta, mennyivel méltóbbak és érdemesebbek erre drága szent hazánk keleti védbástyáját alkotó szegény erdélyi községek, hiszen ezt diktálja a jog, törvény és igazság, hiszen török, tatár és más ádáz ellenségeinkkel szemben kész volt vért és éltet áldozni a maroknyi székelység, tehát most, midőn a tulajdoni közterhek, állami érdekek fenntartása tovább fejlesztése céljából felmerült kiadások okozta súlyos pótdadók vándorbotot adnak a még mindig jó érzésű székely kezébe, időszerű és erkölcsi kötelesség a jelzett módoni segélyezés.

Ezen pontokban összefoglalt emlékiratunkat mély tisztelettel és gyermeki bizalommal terjesztjük a magas kormány elé és esedezünk, hogy azoknak megtestesítése iránt rendeleti uton sürgősen intézkedni méltóztassék, a mi pedig ily módon nem valósítható, arra nézve terjesztessék törvényjavaslat az országgyűlés elé még ez évben, hogy amaz elismerésre méltó nagy nemzeti alkotások, melyek az egyszerűsítési reformokkal létesítettek, a gyakorlati életbe is átültethetők legyenek, itt az örökre szegénységben szenvedő, de ősi erényét még ma is hiven őrző székelység-nél is.

Alázatos szolgálói:

Udvarhelyvármegye községi és körjegyzői egyletének Székelyudvarhelyen, 1903. évi január hó 24-én tartott közgyűlése megbízásából:

Csomor Gábor
egyleti jegyző.

Gálffy István
egyleti elnök.

Szell Kálmán miniszterelnök a képviselőház e hó 4-iki ülésén a kör- és községi jegyzők tulleterheltségét maga is elismeri, de azt nem tulajdonítja az egyszerűsítésnek, melyről még korai véleményt adni, hanem a 30 esztendő óta hozott sok törvénynek, melyeket »annak a szegény községi jegyzőnek kell végrehajtani.« A helyzetet a községek rendezésével ígérte javítani.

A székelyföldi bajok s azok legfőbb gyógyítási módjai.

— A székelyföldi kormánybiztos urhoz. —

IV. 1—12. folyt.

Bőrkészítő és szövő ipar.

Igy tehát senkinek rosszul nem eshető igazság az, hogy ez idő szerint és jelen körülmények között a nagy többségre nézve inkább káros, mint előnyös a mai felsőbb leánynevelés, mert saját egyéni vagy házi fényűzése érdekében varr vagy híméz ugyan valamit drágán vásárolt idegen anyagra és anyaggal, de semmit sem kap érte, ha akar is, mert a vásárló szebb és olcsóbb efélet kap, ha kedve van rá; s talán czélszerűbb is lett volna elhagyni az eféléket, s egyébire fordítani a sok időt, fáradságot és pénzt.

Nem így a holland, belga, dán és skót leánykák...

A társadalom eszeveszett és munkakerülő fényűzésének nem is tud megállást parancsolni semmiféle hatalom, sem a férfiakra, sem a női világra nézve. Százán és ezerezen hullnak el egy vagy más tekintetben, vagy jutnak véginségre minden nap körülötte, főleg e miatt, de mindenik azt hiszi, hogy ő kivételt képez. Ő a fősvénységig takarékos a szűkös házában is, 1—2 cselédétől könyezve.

A gyász pompának nevezett temetési fényűzés már a véghatárt elérte. Mikor a lovas hintótól a maszkurának öltöztetett szolgálattelvő drága legények eltávoztak s a gyászolók hazamentek, a legöbbször ennének, de nincs mit. A vállalkozó és kereskedő jót nevet a markába, hogy ujabban jó üzletet csinált az idegen iparcikkkel. A hátramaradtak adósságba merültek, s talán soha sem lesznek képesek kifizetni a szabókat és kereskedőt a gyászmenüekért. A koszorúk idegen helyen idegen papirból készültek, s idegen szalagokkal. Minden idegen, csak az a halott nem, kit ez a föld szült és takart el. Én Istenem! Micsoda eszeveszett irányzat ez is!... Sem a török, sem a zsidó nem gyászpompázik. Csak a Székelyföld temetőiben annyi selyem és ékszer van, hogy azok árából el lehetne látni ipartelepekkal az egyik székely vármegyét.

Idegen papirból dolgoznak és arra irnak nálunk. Nagyrészt idegen gyufával gyújtunk. Pedig

papir és gyufagyártás is inkább női foglalkozás lenne. Fánk még van. Kénkövet is fedeztek fel talán eddig a Torjai büdös körül a magyar geológok. Tehát ez is volna a Székelyföldön. Gyufa még sincs. Nyugdíjas hivatal kell mindenkinek, s úgy tetszik, mintha a magyar állam és társadalom is nyugdíjba akarna vonulni; csupán a nyugdíjat nagyrésztben fizető nép kénytelen dolgozni, ha megszakad is, — dolgozni külföldön is mind halálig, nyugdíjra való kilátás nélkül, pedig még a szolgálcskáját is nyugdíjaznia kell.

A székelyföldi bükkösökben levő sok tapló-gomba s a szükség nélkül még az iskolás gyermekeket megurasztó és megdámásító mindenféle bőr, czérna, hárász és gypaju keztyű készítése városokon és falukon női kezekre vár, s a sok idétlen szalmakalap fonása is. Mekkora előnyt nyujtanának ezek éppen az olyan háztájáknak, hová a fényűzés, urizálás, szegénység és szerző, vagy megtartó munkára való képtelenség miatt nem jut kérő, mert a háznál is nem dolgozni, hanem csak dolgoztatni szeretnek, pedig erre sem valók a fojtó kineveltség és gögmi miatt, mert aki maga nem tud dolgozni, az dolgoztatni sem képes. Kész tartókat pedig úgy látszik ma nem hajlandók feleségnek venni a fát ermőderes szegény irnok, vagy napdíjas urfiak.

A mi társadalmunkat rothasztó közszellemnek gyökerében meg kell változni, különben nagyobb veszély szélén áll ma főleg az ugynevezett értelmiségi középosztály, mint állott valaha Sietősen és kellő körültekintéssel meghonosítandó ezen iparnemek, s a megfelelő népiskola segítségével teremteni kell a népből egészen új női világot, mely képes legyen szükség esetén egymaga is házat-tüzet tartani, mint a régi székely asszony tette akkor, mikor az ura a francia és más háborúk csatáiban küzdött, vagy sebeivel otthon jajgatott. A népből kell felfrissülni a székely és magyar társadalomnak. Erre kell a fősulyt fektetni. Csak így lehet bizalommal tekinteni a jövőbe.

Én úgy vagyok meggyőződve, hogy sokkal nagyobb veszteség lesz abból, ha a törvényhozás ropant hosszasan harcol a kiegyezési javaslatok és megállapodások felett, s e miatt a székely kérdés napirendre tűzése s más fontos belkérdések most is mindig elmaradnak, mint nyereség. Mert minél hamarabb indítjuk utnak teljes erővel a fennebbi iparnemeket, annál hamarabb és nagyobb arányban veszi kezdetét a pénz bennmaradása, s így annál gyorsabban szűkül meg itt az osztrák ipar piacza. Ez azt jelenti, hogy a mi erősdésünk rá nézve gyengülést, tehát évről-évre több veszteséget rejt magában. Így mi, ha ma veszünk is valamit, holnap holnapután többszörösen visszanyerjük első helyen éppen az ő kárára. Minden helyes számítás szerint ez lesz az ő részére a legnagyobb megszorítás és a kötetendő szerződés lejártakor már bizonyonyal másképp beszélhetünk s cselekedhetünk, mert lesz talaj a lábunk alatt. Aki madarat akar fogni, az felette nagyon ne hessegessen. Tehát az látszik ajánlatosnak, hogy minden panaszos nagy láрма nélkül csináljuk itt benn a magunk dolgát.

A francia ipar az erős német piacról is visszacserezte az 1871-ben elhurezolt 5 milliárd hadi sarcot. Ennek kell mulhatatlanul itt bekövetkezni, ha itt csak eme öltözködési iparnemek lábra kapnak.

Ugy hiszem, hogy ezt könnyű megérteni. Az erős aztán nem fél és nem jajgat.

32 év óta kisérem figyelemmel felsőbb, közép, iparos és népies körökben a körülményeket és a közszellem hullámozását. Erős a meggyőződésem, hogy egyéb tisztességes tudományok mellett házilag és iskolailag, kivált munkában és munkára, s háztartási, butorozási, étkezési és öltözködési oldalon lehető egyszerűségben és egyszerűsége nevelt női világtól lehet várni az erkölcsök finomodását és abban maradását, a nemzet vagyoni és szellemi erősdését. Emlékezőm szerint 10—12 évvel ezelőtt ugyanezt fejezte ki a washingtoni elnök a kongresszushoz intézett üzenetében, mikor a szövetségsbeli összes államok iskolaügyeiről, s az azokban uralkodó szellemről tett jelentést tudásul vette.

Ez a körülmény mindenesetre figyelmet érdemel nemcsak az intéző körökben, hanem az egész vonalomban, a népcsaládokon kezdve, végig fel. Annnyival inkább érdemel ez nálunk közfigyelmet, mert már a nép házaiban is járnai kezdette a diófa és üveges butorzat, a sok szükségtelen üveg és porcellán nemü. (Folyt. köv.)

Egyházi élet.

A VII. Szt.-Antal felolvasó-estélynek — mely február 10-én kedden fog megtartatni — programja a következő: 1. Ének Szt. Antalhoz. 2. Szaval Lakatos Vilma. 3. Énekel Pap János VIII. oszt. t., hegedün kísérik Hárt Frigyes, Ferenczy Géza, Lozsdorfer Aladár és Birder János. 4. Szaval Gáibél Aladár főrealisk. VII. o. t. 5. Felolvas Tamás Albert főgymn. tanár. 6. Duette, éneklük Kovács Erzsike és Sándor Juliska, harmoniumon kíséri Gál Sándor kántor. 7. »A munka nemesít« rövid színmű, előadják Paláncz Emma, Flórián Mariska, Reichert Adél és Ferenczy Géza. 8. Ének. »Hozzát fohászodunk.« Ezen estély rendezői Flórián Gergelyné, Reichert Vilmosné, Reichert Adél, Dürr Eliz és Flórián Mariska. Kezdeté este fél 8 órakor. Jegyek ingyen előre válthatók Tamási Péterné előknőnél.

Egyházi estélyeket tart hetenkint pénteken Kádár Dénes ev. ref. pap Muzsnában. Az estélyeket általános érdeklődés kíséri és igen nagy látogatásnak örvend.

»Vasárnap« czímmel képes családi heti újság jelen meg Nagy Károly ref. theol. tanár főszerkesztősége alatt, Vajda Ferencz székelyudvarhelyi ref. pap felelős szerkesztésében és az erdélyi ref. egyházkerület »Egyházi értekezlete« kiadásában újév óta Székelyudvarhelyt. A vallásos irányú újság eddig megjelent számai élénk és változatos tartalomról tanuskodnak.

Egyházközségi közgyűlés. A székelyudvarhelyi róm. kath. egyházközség folyó hó 22-én d. e. 11 órakor, a róm. kath. főgymnasium nagytermében közgyűlést tart, melyre az összes híveket meghívja. A közgyűlésen jelentést tesznek az egyházi iskolai alapokról. Tárghalni fogják az ugynevezett papber rendezéséről az egyháztanács által készített javaslatot.

Egyházi estély. Az evang. reform. egyházközség ma (vasárnap) este tartja a télfolyamán hatodik egyházi estélyét a szokott helyen és időben. Az érdekesnek ígérkező estély sorrendje a következő: 1. Közének. Mint a szép híves patakra, XLII. Zsolt. 1. vers. 2. Megnyitó. 3. Szaval Szakács Ilona. 4. Felolvas Fejes Áron ref. koll. tanár. 5. Ének. Előadja a prot. vegyes dalkör, Morascher Hugó vezetése mellett. 6. Szaval Rájk Gyula. 7. Ária. Előadja a ref. koll. zenekar. 8. Zárszó. 9. Közének. Áldd meg Ur Isten a te népedet. Belépés ingyenes. Szíves adományok templomi énekes könyvek beszerzésére köszönettel fogadtatnak. A rendező bizottság.

Iparügyek.

Jutalom az ipari munkásoknak. Láng Lajos kereskedelmi miniszter leiratban értesítette az ország összes kereskedelmi és iparkamaráit, hogy a szegedi kereskedelmi és iparkamara által előterjesztett s az összes kamarák által pártolt azt a kérést, hogy a kormány a kiváló ipari munkások számára jutalomdíjakat alapítson, foganatosította olyanformán, mint ahogyan Darányi földmívelési miniszter létesített jutalmakat a mezőgazdasági munkások számára. A miniszter a kamarák javaslata alapján ezentul minden évben 100 munkást fog az országban kitüntetni, egyenkint 100 korona jutalommal és díszes oklevéllel. A miniszter ezután közli a jutalmazás feltételeit. A jutalmat csak magyar állampolgár veheti igénybe s a jutalmazandókra nézve az egyes kereskedelmi és iparkamarák tesznek a miniszternek előterjesztést az évi jelentésükben. A jutalmak minden évben karácsony és újév közt osztatnak szét, szép ünnepek keletében.

Különfélék.

Időjelzés a meteorologiai intézet február 7-iki távirati jelentése szerint: Változás nem várható.

Kitüntetés. A király Istók János székely szobrászt, a székesfővárosban közelebről leleplezett muzeumkerti Széchenyi-szobor művészi alkotóját a koronás arany érdemkeresztel tüntette ki.

Petőfi és a székelyek. A »Székely-Udvarhely« mult számában már megemlékeztünk a budapesti »Székely-kör« igen érdekes és változatos műsorral e hó 1-én rendezett társas-estélyéről. Az estély műsorának egyik pontja

Fülei Sz. Lajos, lapunk főmunkatársának »Petőfi és a székelyek« című felolvasása volt, amelyet a »Székely-Udvarhely« mai tárczájában közlünk. Ez a felolvasás legfőképpen azért érdekes, mert a székelység egyik legnagyobb büszkeségének, legdrágább Petőfi-relikviájának keletkezési körülményeit írja le: miképpen született a lángelkű költő »A székelyek« című szép verse.

— **A nőegylet fillérestétele.** A folyó hó 11-én tartandó fillérestélyt özv. Groák Béláné Szabó Kata és Varga Ida rendezik. A rendezők mindent elkövettek, hogy a közönségnek egy élvezetes estét szerezzenek. A mint halljuk — az estélyen közreműködnek dr. Fodor Boldizsár és Nagy Elemér s lesz ezenkívül világposta stb. stb. Mindenesetre kívánatos, hogy a nagy fáradsággal rendezendő műsoros estélyek a közönség részéről nagyobb pártfogásban részesüljenek, hogy a rendezők fáradsága — ha már a czélt nem is tekintenek — legalább ezáltal méltányolva legyen s a régi fillérestélyek jó kedvben és fényben ismét felüljulanak. Hisszük, hogy a műsoros fillérestélyek megszüntetik a közönségnek mult évben tanusított közönyét.

— **Áthelyezések.** A kereskedelemügyi miniszter Hoffmann Sándor kir. államépítészeti mérnököt Nyiregyházára és ugyanonnan Török Zsigmond kir. mérnököt vármegyénk kir. államépítészeti hivatalához helyezte át. A pénzügyi m. kir. miniszter Koncz Aurél vármegyeyei volt első alszámvevőt a debreczeni kir. pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőséghez; a helybeli kir. pénzügyigazgatóság pedig Gotthárd János vármegyeyei volt főpénztárnokot ideiglenes minőségben az itteni kir. adóhivatalhoz osztotta be szolgálattételre. — Itt említjük meg, hogy Soó Domokos vármegyeyei volt pénztári tiszt lemondását a kir. pénzügyminiszter elfogadta.

— **Esküvő.** Szentegyházaláhfalvi Konrád Antal nyug. csendőrmester folyó évi január hó 31-én vezette oltárhoz Kiss Irma vendéglősnőt Szentegyházaláhfaluban. — Mátféfi János, a Mátféi Dániel és neje fia e hó 21-én délután 3 órakor esküszik örök hűséget Széles Idának, a Széles Lajos és neje leányának Székelyudvarhelyt.

— **E. Keményfi Katinka** muzsnai áll. tanítónő, az elismert jeles székely írónőtől a »Székely-Udvarhely« olvasóközönségét is érdeklő, igen kedves levelet kaptunk. Egyebek mellett, székely ösztönözéssel a következőket írja: »Tekintetes Szerkesztő ur! Nagy lelki furdalások között veszem a »Székely-Udvarhely«-t, amennyiben még nem volt annyi nyugalom Muzsnában, hogy b. lapjának cikkeket küldhettem volna. — Azonban most már, hogy a viszonyokkal jobban megbarátkoztam s a kezdet nehézségeit leküzdöttem, kedves kötelességemnek fogom ismerni a lap szellemi támogatását. És pedig legközelebb reflektálni fogok a »Nevelési hiányok« cikksorozatára.« — Nagy érdeklődéssel és köszönettel várjuk a kiváló írónő működésének teljesen megfelelő tárgyhoz leendő hozzászólását, mely bizonyára igen értékes adatokkal járul hozzá székely népünk helyes irányu nevelésének nagy fontossággal bíró ügyéhez.

— **A tüzoltók álarczosbálja** ma (vasárnap) este 8 órakor kezdődik a Budapest-szálló disztermében.

— **A Nyikó vidékéről** írják lapunknak, hogy a szentmiklósi »Ifjúsági Dalkör« folyó évi január hó 31-én igen sikerült dalestélyt rendezett saját könyvtára javára a következőt érdekes műsorral. »A hazához« című, három szólamu dalt a dalkör énekelte. Tiboldi István szavalt. »Hull a murva kalapomra« cz. székely népdalt szólóba, 4 szólamu dongókar kísérettel énekelte L. Söfalvi Dénes, aki ezután monológot is adott elő, melyre ismét a dalkör három szólamu éneke következett. Majd Farkas Lázár szavalt s Márton Rákhel és ifj. Tiboldi Elek dialógot adtak elő. Végül pedig »Jó estét Mojzes« című három szólamu ének került előadásra, melyet Márton András és Szentannai Berta néma-játéka egészített ki. Az anyagi siker is méltán sorakozik az erkölcsi mellé, mert 53 K 68 fillér bevétel és 29 K 12 fillér kiadás után 24 K 56 fillér tiszta jövedelemmel gyarapodott a könyvtár vagyona. Felülfizettek: Darkó Domokos m. kir. honvédszázas 1 K 60 fillér, László József 1 K, Szabó Béla 1 K 24 fillér, Göncz Károly,

Kálmán Mózes és neje 80-80 fillér, Darkó József (Fiatvalva) Márton Dénes (Kiskede) 60-60 fillér, Szabó Kálmán, Szász Ferencz, Elek Dénes 40-40 fillér, Boros György ifj. Vári Dénes, Marosi Dénes, Kardalos Dénes, Demeter Elek ifj., Fekete Gábor, Vári András 20-20 fillér, Bálint Mihály és Pap Mózes 10-10 fillért fogadják az egyesület köszönetét.

— **300 gyermek kitüntetése.** Érdekes mozgalom indult meg tavaly Budapesten, hogy az iskolás gyermekeket szabad óráiban a virágneveléssel foglalkoztassák. Ezen nagyjelentőségű eszme előharcosa Mauthner Ödön cs. és kir. udvari magkereskedő, ki már 1901-ben több ezer növényt osztott ki továbbnevelésre gyermekek közt. Most pedig díszes éremmel díjazta mindazokat, kik a legjobban nevelt és ápolt virágokat mutatták be. Mint értesülünk e héten ismét 5000 cserép jácintot osztott ki közöttük Mauthner Ödön, kinek a kertészeti terén már annyi áldásos és szép közhasznú intézmény létrejöttét köszönhetjük. Mauthner nemcsak az ő ismert áldozatkészségével, hanem magvainak kitünő minősége révén is vállalt az általános elismerésre és büszkén vallhatjuk, hogy Európa három elsőrangú és legnagyobb magkereskedőinek egyike Mauthner Ödön. — T. olvasóink b. figyelmébe ajánljuk legújabb megjelent igen gazdag tartalmu képes magárjegyzékét, melyet szívesen ingyen küld az érdeklődőknek.

— **Diák bál.** E hó 14-én ismét kigyulnak a városi redout lámpái, hogy beragyogják a fiatallag örömtől sugárzó arcát, hogy tanui legyenek egy kellemes, jól sikerült mulatságnak. Mert, hogy a református kollegium tanuló ifjúságának a bálja egyike lesz a farsang kellemesebb mulatságainak, azt a rendezőség fárhadatlan buzgalomból, a helybeli, sőt a vidéki intelligencia kiváló érdeklődéséből joggal következtethetjük. Az ifjúság szívvél-lélekkel arra törekszik, hogy a multban oly jól sikerült diákbalakhoz e mulatság is méltó legyen. A közönség pedig — amint a páholy- és személyjegyek elkelése mutatja — méltányolja az ifjúság törekvését s szép számmal fog megjelenni e sikerültnek ígérkező mulatságon.

— **Kanyaró-járvány** czimvel mult számunkban megemlékeztünk a Felsőófalván fellépett gyermekbetegségről. Helyesek helyről most arról értesítenek, hogy eddig 219 eset fordult elő és abból csakis öt végződött halálozással. Tehát téves azon információink, mintha a járvány naponkint szedné áldozatait s ezt annak lehet köszöni, hogy a hatósági intézkedések minden oldalról kellő időben megtették. Ezen tény a legnagyobb örömmel regisztráljuk — a nagyközönség megnyugtására.

— **Carmellini,** az előnyösen ismert illuzionista, gondolatolvasó, equilibrista és billiardművész tegnap este a Budapest-szálló termében terített asztalok mellett sikerült előadást tartott.

— **Szarvas a Hargitában.** A máréfalvi orvadások az elmúlt héten egy szép him-szarvast lőttek a Hargitában Kassay F. Ákos vadászterületén. A zsákmányul ejtett szarvas húsát maguk között elosztották, bőreit pedig vesztükre városunkba hozták elárúsítás végett. A helyi elcsendőrs a szarvasbőr nyomán megtalálta a tilosban vadászókat és feljelentette őket a szolgabíró-sághoz.

— **Valóságos kincs** az emberiség részére a Zoltán-féle kenőcs, melyről számosan, még a társadalom legelőkelőbb köreiből is legnagyobb elismeréssel nyilatkoznak. Így: gróf Auersperg, Hippoliti bárónő, Daun Kapy Karolina grófnő, Győrffy gróf, Markotsch báró, Keglevich gróf, lovag Weilenhüller József, Nyári Kálmán gróf stb., kik mind azt írják, hogy e páratlan szer régi köszvényes és csuzos bajukra pár napi használat után gyógyulást hozott. E kiváló kenőcs üvege 2 korona Zoltán Béla gyógyszerárában, Budapesten.

— **Ifjúsági egyesület és dalkör** alakult Muzsna községben a napokban. Az egyesület igazgatója Jakab József igazgató-tanító és a dalkör vezetője Szathmáry Lajos tanító. Az ifjúság köréből Nagy Ferencz elnök, Dénes Elek könyvtáros, Dénes Lajos jegyző, Dénes György pénztáros; Bedő Ferencz, Dénes Zsigmond, Zoltáni Dániel és Kerestély Sándor választmányi tagok. Egyleti atyáknak felkérték Mátyás János unitárius lelkészt, Kádár Dénes ev. ref. lelkészt, valamint Kovács József ifj., Mester István és Kocs Lajos gazdákat. Az összejöveteleket minden hét kedd és szerda napjain tartják.

— **Köszönet.** Az udvarhelyvármegyeyi muzeum-egyesület nevében köszönetet mondok e helyen Palmay József egyesületi titkár urnak azon szíveségeért, hogy az alapítandó vármegyeyi muzeum részére a 62. számú cs. és kir. gyalogezred régi zászlájának díszes keretbe foglalt utolsó foszlányát ajándékozta. Csé hely Adolf, muzeumi igazgató.

— **Ma (vasárnap) délelőtt 10 órakor** a Hungária-szálló éttermében zónaregelyi hal-levés, malaczpörkölt és mintasörkóstolás, melyre nagyérdemű vendégeimet ezúton tisztelettel meghívom Sándor István, vendéglős. — Este Carmellini büvésznek érdekes nagy előadása lesz étteremben.

— **Biztos üzletben** 4-5 ezer forinttal társ kerestetik. Czím a kiadóhivatalban.

Törvénykezés.

Sz. 764-903. polg.

Hirdetmény.

A székelyudvarhelyi kir. törvényszék közhírré teszi, hogy dr. Lukácsffy István Székelykeresztúrra kinevezett kir. közjegyző hivatalos működését 1903. évi február hó 14-én kezdi meg.

A kir. törvényszéknek Székelyudvarhelyt, 1903. évi február hó 3-án tartott üléséből.

Dr. Bodolla Gábor
elnök.

Gergely Ferencz
jegyző.

— **Törvényszéki főtárgyalások.** A helybeli kir. törvényszéknél e hó 6-án megtartott bünyői főtárgyalásokon Demeter Pánczél Julius lopás bűntette miatt 7 hónapi börtönre és 3 évi hivatalvesztésre ítéltetett. Ifj. Tóth Ferencz és társai súlyos testisértés vádja alól felmentettek. Kir. ügyész felbebevezett. Simó Ádám erkölcselenségéből kifolyólag elkövetett büntett vádja alól — bizonyítékok hiányában — fölmentetett. Kir. ügyész felbebevezett. Farkas Imre Pító súlyos testisértés vétsége miatt 3 havi börtönre és 20 K pénzbüntetésre ítéltetett.

— **Bünyői tárgyalások.** A helybeli kir. járásbírósnál e hó 5-én és 6-án a következő vétségek és kihágások kerültek elintézés alá: Gergely József kápolnasaláhfalvi lopás vétsége; Pál László oroszhegyi jogtalan elcsajátítás vétsége; ifj. Dulló Lajos és Biró Ferencz lengyelfalvi sikkasztás vétsége vádja alól felmentettek. Ellenben Takó József székelyudvarhelyi sikkasztás vétsége miatt 5 napi fogházra átváltoztatható 50 K pénzbírságra; Kiss István atyhai és Dobai István dobói anyakönyvi kihágásért előbbi 10 és utóbbi 4 korona pénzbírságra ítéltettek.

Csarnok

Román dal.

Fordította: Sándor István gör. kath. esperes.

Gyönyörűség — gyönyörűség!
Szép beszédben — sok üresség.
Akár hol is kerestelek,
Sehol föl nem lelhettelek.

Csak a tiszta szerelemben
Látalak meg életemben!
De elmúltál mint a vihar,
Nem vagy boldogító angyal! . . .

Többé utánad nem járok,
Mert csalfa vagy mintegy álnok;
Te csak játszol halandóval,
Mint álom a kis alvóval.

Nyujtom kezem a távolban,
Mert gyászollak én valóban. —
Gyönyörűség — gyönyörűség!
Szép beszédben — sok üresség.

Nincsen semmim — csak reményem!
Hogyha azt is elveszitem? . . .
Maradj világ! . . . borus ködnek, —
Jó éjszakát . . . életemnek!

Szerkesztői üzenetek.

J. J. F. Felhozott argumentuma szívünkig hatott Óhajátat készséggel teljesítjük. Szives üdvözlét!
D. L. Sz. A verset nem közölhetjük.
L. J. Sz. K. Köszönjük. Jövő számunkban hozni fogjuk.

Rövid
Egészség

Sz

fogt
A fogak tiszt
ségek. A fo
anyagok elt
kapcsolatba
ftisztító-s
már az össze

E rovatban

MEL

Minden hé
Ferencz só
szobák és
kádifürdő r

Csino

— külön
dárnál Szé

Legfi

temér

(Főter, pia
gyorsan és

Kiadó

A Tibad
sel — és
azonnal k
ad; Szent

OS

Szék

BO

árusit j
éredékét

Asztali
Asztali
Finom a
Pecseny
Schiller
Ráczi
Rózsam
Rzling
Lieányk
Életreva
pártolni
mények

Nyilt-tér.*

Igen alkalmas utazásoknál.
Rövid használat után nélkülözhetetlen.
Egészségügyi hatóságok által megvizsgálva.
Bizonyítvány kelt Bécsben, 1887. júl. 3-án.

Szükség Kalodont

nélkülözhetetlen
fogtisztító szer.

A fogak tisztántartásához csupán szájvizek nem elégségesek. A foghúson mindig újlag keletkező ártalmas anyagok eltávolítása csakis mechanikus tisztítással kapcsolatban egy frissítően és antiszeptikusan ható fogtisztító-szerrel sikerülhet, minőnek a „Kalodont” már az összes kulturállamokban a legsikeresebb használatra bizonyult.

Apró hirdetések.

E rovatban minden szót 4 filléért, vastagabb betűvel 8 filléért közöl a kiadóhivatal.

MELEG

SÓSFÜRDŐ!

Minden hétfőn, szombaton és vasárnap a Gergely Ferencz sósfürdőjén meleg fürdő kapható. A fürdőszobák és az ezek előtt levő folyosó fűtve van. Egy kádfürdő ruhával 45 kr.

Csinosan butorozott szoba

— külön bejáráttal — azonnal kiadó Soha Aladárnál Székelyudvarhelyt, Attila-utca 13. sz.

Legfinomabb czukrász-sütemények

Ernszt György czukrászatában Székely-Udvarhelyt (Főter, piacszor) kaphatók. Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan teljesítettek.

Kiadó bolthelyiség és lakás.

A Tibád Ignác-féle bolthelyiség — berendezéssel — és lakás együttesen, vagy külön-külön azonnal kiadó Bővebb értesítést Sánta Imre ad; Szent Imre-utca.

Székely borkereskedés

részvénytársaság
Székelykeresztúron
tisztá, finom zamatu

BOROKAT

árusít *jutányos árakban.* A közönség saját érdekét védi meg, ha innen szerzi be szükségletét.

Forgalomban levő borai:

Asztali	1901. évi	40 fillér
Asztali (szénaverési)	1901. „	48 „
Finom asztali	1895. „	52 „
Pecsenye	1892. „	56 „
Schiller (piros)	1896. „	52 „
Ráczürmös	—	56 „
Rózsamáli	1896. „	64 „
Rizling I.	1890. „	90 „
Rizling II.	1896. „	72 „
Licányka	1890. „	120 „

Életrevalóság, becsületbeli dolog megbecsülni, pártolni a nagyközönség érdekét szolgáló intézményeket. éhhetetlenség, gyámoltalanság ellenkezőt cselekedni.

Borbély és fodrász.

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy a Kossuth-utczában eddig is fennállott Hallmenc-féle borbély és fodrász üzletet megvettem s azt ezután saját nevem alatt tovább folytatom. A Hallmentől hátramaradt bérletjegyeket szintén érvényeseknek tartom s ezen kívül is készséggel állok a n. é. közönség szolgálatára. Szíves pártfogást kér mély tisztelettel

Mészáros Zoltán, borbély és fodrász

Szám: 571-903. tkvi.

Hirdetmény.

A magyar királyi Igazságügyminiszter 1902. évi december 12-én 36393 I. M. I. sz. alatt elrendelte, hogy az okládi kir. járásbíróóság mint telekkönyvi hatósághoz tartozó Homoródkeményfalva község telekkönyveibe felvett mindazon ingatlanokra nézve, a melyekre az 1886. évi 29. 1889. évi 38. és 1891. évi 16. t-czikkek a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik az 1892. évi 29. t-czikkből szabályozott eljárás és ezzel kapcsolatban a telekjegyzőkönyvi bejegyzések helyesbítése toganatosítottassék.

E czélból a helyszíni eljárás nevezett községben 1903. évi márczius 16-án fog kezdődni. Ennélfogva felhivatnak:

1. mindazok, a kik a tkjvben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt előterjesztést kívánnak tenni, hogy a tkkvi hatóság kiküldöttje előtt a kitűzött határnapon kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg és az előterjesztéseiket igazoló okirataikat mutassák fel.

2. mindazok, kik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de tkvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, hogy az átírára az 1886. XXIX. t-cz. 15-18. §-ai és az 1889. XXXVIII. t-cz. 5, 6, 7. és 9. §-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják, vagy oda hassanak, hogy az átruházó tkvi tulajdonos az átruházás létrejötté a kiküldött előtt szövegesen ismerje el és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyt nyilvánítsa, mert különben jogaikat ezen az uton többé nem érvényesíthetik és a bélyeg és illeték elengedési kedvezménytől is elesnek;

3. azok, kiknek javára tényleg már megszünt követelő-re vonatkozó zálogjog, vagy megszünt egyéb jog van nyilvánkönyvileg bejegyezve, ugyszintén az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törölését kérelmezzék, illetve hogy a törlési engedély nyilvánítása végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellenesetben a bélyegmentesség kedvezményétől elesnek.

A kir. járásbíróóság mint tkkvi hatóságtól.

Oklánd, 1903. február 1-én.

MÁTHE DÉNES,
kir. albiró.

AZ

Udvarhelymegyei Takarékpénztár Részvénytársaság

1903. február hó 15-én d. e. 9 órakor

Székelyudvarhelyen, hivatalos helyiségében tartja

XXI-İK RENDES KÖZGYÜLÉSÉT.

TÁRGYSOROZAT:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése a lefolyt üzletéről a mérleg megállapítása és a nyereség felosztására vonatkozó javaslata.
2. Az igazgatóság és felügyelő-bizottságnak szabályszerű felmentése iránti határozat
3. Választás.

A közgyűlésre a t. részvénytulajdonosak azon figyelmeztetéssel hivatnak meg, hogy részvényeiket a még le nem járt szelvényekkel együtt a gyűlés megnyitását megelőző két napon az intézet pénztáránál letenni s magukat igazoló jeggyel ellátni sziveskedjenek. Székelyudvarhely, 1903. január hó 14-én.

Az igazgatóság.

Egy Hallwood
fizetőpénztár „öt”
más gyártmányu
fizetőpénztárt
helyettesít.

Ön is tudja meg,

hogy a The Hallwood Cash Register Company által Amerikában gyártott fizetőpénztárak a legtokéletesebbek és ez időszertint a legjobbak a világon,

merta The Hallwood fizetőpénztárnál elérhető, hogy a főnök egy pillanatt alatt, egy tekintésre megláthatja, hány Receptért fizető vevője és azoktól végösszegeben mennyi bevétele volt, ugyanakkor azt is látja, hogy hány vevőjének összesen mennyiért adott el kézi eladást, valamint megtudhatja, hogy különlegességért, vagy saját különlegességért hány vevője és azoktól összesen mennyi volt a be-

vétele. Végül óhajra még egy ötödik végösszegező is áll rendelkezésre, mely egy külön a körülményekhez mérten bármire alkalmazható.

Tehát elvitázhatlan, hogy a The Hallwood-féle fizető pénztár, a mely „öt” műveletet végez, „öt” más gyártmányu fizetőpénztárral ér fel, minthogy ezeknek csak egy összegezőjük van és így csak egy művelet forgalmát összegezik.

THE HALLWOOD
CASH REGISTER CO
BUDAPEST, VI., DALSZINHÁZ-UTCZA 10.

Egy Hallwood
fizetőpénztár „öt”
más gyártmányu
fizetőpénztárt
helyettesít.

Jorgó János órák, gyári raktár: Bécs, III/4. Rennweg Nr. 75/B.

Levelezőlap elegendő, hogy gazdagon illusztrált árjegyzékemet ingyen és bérmentve megkaphassa, ólesó bevásárlás céljából. Az üzleti eljárás szigorúan tisztességes, rászédés teljesen kizárva. — **Órajavitási műhely.** — Mindennemű zsebóra új rugó behelyezése 40 kr. Minden vásárolt, vagy javított óráért kezességet vállalok. — Kivonat a nagy árjegyzékből: 7787 sz. legolesőbb, legjobb strapaczióra, nickeltokban 36 órai járással 2 frt 30 kr. 8039 sz. valódi ezüst pánczélláncz 15 gr. 1 frt. 7858 sz. ezüst remontoir, duplafedelű 5 frt. 7989 sz. Ingaóra ütőművel, 2 súlyllyal 11 frt 50 kr. 7929 sz. Jó ébresztő óra 1 frt 20 kr. Sziveskedjék nevemre és házszámomra 75/B. pontosan figyelni.

Barce-féle
Peratin bajusznövesztő
az egyedüli szer, mely által még serdülő ifjak is szép, csinos bajuszt és dus szakált nyernek.
Teljesen ártalmatlan.
1 adag 2 korona 50 fillér és 4 korona.
Egyedüli készítő: BAROS GÁBOR
Budapest, VII. kerület, Dohány-utca 1. szám.
Kozmetikai toalette cikkek gyára.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Ne vegyen
CZIMBALMOT vagy **HARMONIUMOT** **mig**
REMENYI MIHÁLY műhangszerész —
legújabb képes árjegyzékét át nem olvasta, mely ingyen és bérmentve küldetik Budapestről, Király utca 44/I. szám.

PÉNZ.
.. Olesó pénzt ..
jelzálogra a **segessvári ipar-, takaré- és elölegezési egylettől** közvetít
Siegmund József
börkereskedő
.. .. SZÉKELYUDVARHELYT
PÉNZ.

„Nincs többé tyukszem!”
Ha tyukszemétől meg akar szabadulni, elégséges egy kisrlet a törvényesen védett és biztosan ható —
Denzinger-féle **„VIKTÓRIA”** tyukszem — keröcsese!,
mely legrovidebb idő alatt a legkeményebb tyukszemet is eltávolítja — Ára tégelyenkint 1 korona 30 fillér. — 1 korona 50 fillér előleges beküldése mellett bérmentve szállítja a feltaláló:
DENZINGER ADÁM Ujvidék, Duna utca 17. szám.

Rum, cognac, silvorum, likörök, likörkrémek stb. az általam készített vegytiszta esszenciák és kompozitciókkal házilag egy nyolczad, sőt egynegyed részben olesóbban állithatók elő, mint készen vett árúk. — Árjegyzék és használati utasítás ingyen és bérmentve. **Baros Gábor** Budapest, VII. Dohány-utca 1. sz. .. Esszenciák és kompozitciók gyára. ..

A Richter-féle
LINIMENTUM CAPS. COMP.
Horgony-Pain-Expeller
egy régi kipróbált háziser, a mely már több mint 33 év óta megbízható bedörzsöléskül alkalmaztatik köszvényél, csúznál és meghüleséknél.
Intés Silányabb utazatok miatt bevásárláskor óvatossak legyünk és csak eredeti üvegeket dobozokban a „Horgony” védjeggyel és a „Richter” czéggel fogadjunk el. — 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban a legtöbb gyógyszerárban kapható. Főraktár: **Török József**, gyógyszerésznél Budapest.
Richter F. Ad. és társa, csász. és kir. udvari szállítók. **Rudolstadt.**

Eredeti friss töltésben és csomagolásban kapható: Nagysolymosi **KONCZ ÁRMÁN** gyógyszerárban Székelyudvarhelyt.

Egyedül valódi angol
Thierry A. gyógyszerész BALZSAMA
Egészségügyi hatóság által megvizsgálva és ajánlva.
Az üvegek felszerelése a keresk. törvény mintavédelme alatt áll.
E balzsam belsőleg és külsőleg használható. Ez: 1. Utólérhetetlen hatású gyógyszer a tüdőnek, a mellnek minden kóros állapotokban, enyhíti a hurutot, esillapítja a váladékot, véget vet a fájdalmas köhögésnek s kigyógyítja a legrégebb bajokat. 2. Kitűnő hatása van a torokgyulladás, rekedtség és a többi torokbajoknál. 3. Alaposan elűzi a lázakat. 4. Meglepően gyógyítja a gyomor- s a bél-betegségeket és szaggatásokat a testben. 5. Szelíden mozdítja elő a székelést s a vér tisztulását, megtisztítja a veséket, megszabadít a buskomorságtól s a hypochondriától, javítja az átvéggyat s az emésztést. 6. Nagyszerű szolgálatoakat tesz fogfájáskor, odvasfogaknál és szájröthadáskor s általában minden fog- és szájbajoknál, megszünteti a felbűfögést, a száznak s a gomornak büzét. 7. Külsőleg csodálatos gyógyhatással bír a sebekre, új és régi forradásokra, orbáncz kiütést, varak, megfagyott s megégett tagokra rüh, fekély s bőrduzzadás és repedés stb. esetében megszünteti a fejfájást, zugást, szaggatást, köszvényt, fülfájdalmat stb. Ügyeljünk mindig pontosan az itt látható zöld apácza védjegyre. Hamisítástól legjobban megóv az, ha közvetlenül tölem gyáramból rendelnek eredeti szab. kartonokban Ausztria-Magyarország minden postaállomására bérmentve 12 kis vagy 6 dupla üveg 4 korona. Bosznia és Herzegovina részére 4 korona 40 fillér. Kevesebb nem küldetik széjjel Szétküldés csak előfizetés vagy előleg küldése mellett.

Miért szerved ön? holott minden féle és fajta, még oly régi sebre biztos gyógyulást talál és majdnem mindig elkerüli a fájdalmas és veszélyes operálást valamint amputálást
Thierry A. gyógyszerész egyedül valódi Centifolia-kenőcs
használatánál, rendkívül jó hatású, a sebek gyógyulásánál valamint a fájdalmas enyhítésénél utólérhetetlen. A valódi centifólium kenőcs alkalmazható: A gyermekágyasok rossz természetű mellbajainál, szoptatók mellkeményedése, a tej elapadásának, az orbáncznak eseteiben, továbbá mindenféle régi sérvek, láb- és csontnyílások, sebek, folyások, dagadt lábak s csont-évedésekénél, vágás, szurás, lövés és ütés által előidézett sebeknél; az idegen testek, pl.: üveg, szálka, homok, tövis, serét stb. eltávolításánál; mindenféle daganat, kinöves, képződmény, karbunkulus és ráknál; végre pokolvar, körömfereg, körömgöyülés, a lábnak járásközben történt kisebesülése, fagyás és égetés okozta sebek, a betegek és gyermekek fekvés általi kisebesülése, torokdaganat, meggyült vér, fülzugás stb., stb. eseteiben. — A szállítást kizárólag az összeg előre küldése mellett eszközöltetik. Két tégely csomagolással, postai szállítási díjjal együtt 3 korona 60 fillér. Számos eredeti bizonyítvány rendelkezésre áll. Arra kérek mindenkit, hogy óvakodjék a hatáskülsü hamisítások vevésétől s arra ügyelni, hogy a tégelybe be van-e a fenti védjegyet és czégem: **Thierry (Adolf) Limited** gyógytára az „Orangyal Pregradában, égetve.

Ezen gyógyhatásukban fölülmulatlan két szer nemcsak a romlásnak nincs kitéve, sőt ellenkezőleg, minél régebb, annál értékesebb és hathatósabb, nem árt sem a fagy, sem a forróság, tehát minden évszakban használható. Majdnem minden esetben segítenek és eredménnyel járnak, legalább az orvos érkeztéig, természetesen nem szabad hamisítványokat vagy hasonló feldicsért érték- és hatáskülsü ugynévezett pótszerket venni, melyekért a pénzt haszontalanul dobják ki, hanem mindig ezen rég kipróbált olesó és megbízható, emellett teljesen ártalmatlan, világhírű szereket kell használni, melyeknek minden családban az eshetőségekre készenlében kellene lenni. Hol olyant nem kapunk, mely a valódiság minden jelét magán viseli, rendeljük meg egyszerűen direkte és czimezzük:
Thierry (Adolf) Limited „Orangyal-gyógyszertár” Pregrada
Rohitsch-Sauerbrunn
mellett. Központi raktár Budapestben Török F. gyógyszerárban, Zágrábban Mittelbach S. gyógytárban és Bécsben Hradi L. gyógyjárban.

